

Теорія і методика професійної освіти
СУЧАСНІ СПОСОБИ НАВЧАННЯ АНГЛОМОВНОГО АУДІЮВАННЯ
СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ
ЗАКЛАДІВ

Шевченко М.В.

Національний технічний університет України
“Київський політехнічний інститут”, викладач

Перш за все варто визначити, що саме мається на увазі під терміном “аудіювання”. Згідно з Н.Д. Гальсковою й Н.І. Гез [1, 161], це – складна рецептивна мисленнєво-мнемічна діяльність, пов’язана зі сприйняттям, розумінням і активною обробкою інформації, що міститься в усному мовленнєвому повідомленні.

Аудіювання мовленнєвих повідомлень, відповідно до вищезазначених авторів [1, 165], пов’язане з роботою короткочасної і довготривалої пам’яті. Перша забезпечує утримання інформації, що подається, на всіх етапах процесу сприйняття аж до її обробки й передавання частини даних до довготривалої пам’яті; друга, в свою чергу, призначена для зберігання слухоартикуляційних образів слів, словосполучень і синтаксичних конструкцій, а також правил і схем їх поєднання, завдяки чому відбувається розуміння фразової структури й комунікативного типу речення.

На даному етапі розвитку науки все більше викладачів вищих навчальних закладів надають перевагу сучасним методам і засобам навчання студентів англійської мови, зокрема й на немовних факультетах. Тому, дедалі більшого значення під час викладання приділяється такому аспекту навчання аудіювання, як підвищення мотивації вивчення іноземної мови, за допомогою засобів і тем, близьких студентам сьогодні.

Зараз надзвичайний інтерес молодь приділяє шоу-бізнесовій сфері, тому використання під час навчання аудіювання засобів, що пов’язані з цією галуззю, – пісень, озвучених відеозаписів, фрагментів кінострічок – є результативним елементом навчання й зацікавлення студентів немовних

спеціальностей у вивченні англомовної лексики, без якої неможливо спілкуватися, адже, навіть знаючи фахову термінологію, її використання буде надзвичайно ускладнене, не маючи в пам'яті активного словника загальноповживаних слів.

Слухання іноземного мовлення є досить складним процесом, набагато важчим, ніж читання рівноцінного відносно мови та змісту матеріалу, що робить необхідним використання аудіовізуальних джерел інформації, насамперед відеофільмів, які дають найбільш повне уявлення про природне спілкування, як стверджує О.В. Сумбятянц [4]: студенти бачать місце й розуміють час дії, визначають соціальні ролі, легко сприймають їх мовленнєву та немовленнєву поведінку.

Таким чином, основний спосіб навчання аудіювання студентів із збереженням високого рівня їх вмотивованості, який є рекурентним сьогодні, – це використання автентичних англомовних матеріалів культурологічного характеру.

Автентичними, за словами М.М. Акбуюкова, К.Е. Умурзакової [3], є матеріали, взяті з оригінальних джерел, тому представляють приклади вживання слів, словосполучень, виразів у реальному житті, та можуть бути використані під час викладання іноземної мови.

Використання автентичних матеріалів як засобу навчання аудіювання дозволяє створити ефект “занурення” студентів у іншомовне середовище й культуру країни, мова якої вивчається, що не лише сприяє навчанню сприйняття і розуміння природної, “живої” мови, але є також сильним мотиваційним стимулом.

Іншим успішним способом навчання студентів, націленим на одночасне вироблення їх високої зацікавленості, є мотивуюча індивідуалізація, яка виступає складовою ще кількох видів індивідуалізації й враховує, як зазначає Н.Є. Жеренко [2, 8], різні форми мотивації опанування студентами аудіювання і тому цілеспрямовано формує й підтримує в них мотиви підвищення якості

вмінь слухання. Розглянемо, в яких саме видах індивідуалізації є присутніми аспекти мотивуючої індивідуалізації.

Регулююча індивідуалізація: урізноманітнення рівня складності й обсягу аудіоматеріалу, представленого на занятті, враховуючи при цьому інтереси осіб, які навчаються; а також зміна умов виконання завдань і їх видів, цілей, ступеня самостійності роботи, тощо.

Стимулюванням розумової активності студентів під час аудіювання за допомогою підбирання раціонального режиму виконання вправ і забезпечення відповідного лінгвістичного наповнення аудіоматеріалу, сприятливого для індивідуальної корекції аудитивних навичок, займається *розвиваюча індивідуалізація*.

Зміна режимів виконання й обсягу завдань різних типів прослуховування, а також використання варіантів пам'яток щодо формування індивідуальних стилів аудіювання відбувається під час *формуючої індивідуалізації*.

Всі з вищезазначених видів мають базові й допоміжні засоби реалізації. Такі індивідуалізовані вправи є основними засобами:

- адаптивні (зі зміною умов аудіювання чи самого аудитивного матеріалу);
- коригуючі (для корекції вмінь аудіювання; для розвивання механізмів аудіювання);
- стимулюючі (для покращення всіх компонентів результативності аудіювання студентів).

Існує дві підсистеми вправ для індивідуалізованого навчання слухання, які зберігають елементи традиційної систематизації згідно з їх цілями, відповідно до Н.Є. Жеренко [2, 9]:

1) адаптивно-коригуючі підготовчі вправи (для формування фонетичних, лексичних і граматичних навичок аудіювання й розвитку мовленнєвого слуху, слухової пам'яті й уваги, розуміння та аналізу аудіоінформації, прогнозування, внутрішнього мовлення);

2) стимулюючі мовленнєві вправи для формування навичок і розвитку вмінь детального розуміння аудіотексту – прогнозувати зміст, розпізнавати

головну інформацію, визначати логіко-сміслові зв'язки між певними фрагментами.

Слід відзначити, що регулювання індивідуальної активності студентів не було б повноцінним без надання студентам опор і орієнтирів (настанов) слухання, які сприяють продуктивному сприйняттю аудіоінформації та забезпечують її подальше відтворення з максимальною чіткістю й відповідністю до оригіналу.

Отже, в теперішній час, викладаючи іноземну мову студентам немовних спеціальностей, слід звертати увагу не лише на те, який саме лексичний (професійний чи загальнонавчальний) чи граматичний матеріал пояснювати на заняттях, але й якими способами й за допомогою яких засобів це робити, а також обов'язково враховувати такий надзвичайно важливий елемент навчання як мотивація. Для її формування, підтримання й підвищення зараз актуальним є використання автентичних іншомовних мультимедійних матеріалів (аудіо- та відеозаписів, фрагментів кінострічок і телепередач, тощо). Іншим способом результативного навчання англійської мови є індивідуальний підхід до кожного студента. В цьому допомагає задіяння мотивуючої індивідуалізації, яка, в свою чергу, є складовою інших видів індивідуалізації: регулюючої, розвиваючої, формуючої, принципи яких забезпечують регулювання навчального процесу, підбір матеріалів для вивчення й варіювання вправ на опрацювання та запам'ятовування необхідної навчальної інформації найбільш сприятливим і прогресивним чином.

Запровадження сучасних, прогресивних способів навчання студентів немовних спеціальностей вищих навчальних закладів позначиться якнайкраще на успішності тих, хто навчається, зацікавить їх англійською (й будь-якою іншою іноземною) мовою, а також значно підвищить показник рівня професійності викладача.

Література:

1. Гальскова Н. Д. Теория обучения иностранным языкам. Лингводидактика и методика : [учеб. пособие для студ. лингв. ун-тов и фак. ин. яз. высш.

- пед. учеб. заведений] / Н. Д. Гальскова, Н. И. Гез. – [3-е изд., стер.]. – М. : Издательский центр “Академия”, 2006. – 336 с.
2. Жеренко Н. Є. Індивідуалізація навчання аудіювання учнів молодших класів шкіл з поглибленим вивченням іноземних мов (англійська мова) : автореф. дис. на здобуття ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.02 “Теорія та методика навчання: германські мови” / Н. Є. Жеренко. – К., 2000. – 20 с.
 3. Использование аутентичных материалов в процессе обучения аудированию [Электронный ресурс] / М. М. Акбуюков, К. Э. Умурзакова // Kyrlibnet.kg – 2009. – № 2. – Режим доступа: <http://arch.kyrlibnet.kg/?&npage=view&nadd=3537>
 4. Современные технологии аудирования в области профессиональной коммуникации на занятиях английского языка [Электронный ресурс] / Е. В. Сумбатянц // Материалы науч.-метод. чтений ПГЛУ [Университетские чтения – 2010], (Пятигорск, 14–15 января 2010 г.). – Пятигорск: Изд-во ПГЛУ, 2010. – Режим доступа: http://www.pglu.ru/lib/publications/University_Reading/2010/III/uch_2010_III_00034.pdf